

BULLETIN

SLOVENSKEJ PSYCHOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI
pri
SLOVENSKEJ AKADEMII VIED

7

BRATISLAVA
1963

B U L L E T I N

Slovenskej psychologickkej spoločnosti SAV, Bratislava
č.7

O B S A H

str.

O niektorých problémoch nášho psychologického života	1
Príprava I. slovenského sjazdu SPS	2
Zpráva o činnosti sekcie psychológie výchovy ..	3
Zpráva o činnosti zdravotníckej sekcie	4
Celoštátna porada ekonom.psychoológov	5
Zpráva o činnosti Západoslovenskej skupiny	6
Zpráva o činnosti Stredoslovenskej obl.skupiny.	6
Zpráva o činnosti Východoslovenskej obl.skupiny	7
Pracovné sústredenie riešiteľov štát.plánu	9
Zpráva o kybernetickej konferencii	11
Zpráva z Čs. lekárskeho kongresu	13
Celoštátny seminár o výskume súvislosti medzi poškodením mozgu a psychickými prejavmi	15
Z činnosti ČSAV Psych.lab. SAV	17
Bratislavská štandardizácia skúšky RAVEN PM ...	19
Návštevy zahr.hostí na Psych.vých.klinike	20
Obhajoby kand.prác a docentúry z psychológie ..	20

O niektorých problémoch nášho psychologického života

Rozvoj socialistickej spoločnosti predvída neustály rast životnej úrovne opierajúci sa o rast národného hospodárstva, nevyhnutne predpokladá všestranné rozvíjanie osobnosti človeka - epochy komunizmu. Táto zákonitosť vedie k tomu, že v spoločenských vedách do popredia sa zákonite dostáva psychológia. Stáva sa tak v SSSR, u nás a aj v ostatných socialistických krajinách.

Závažnosť psychológie ako vedy dôležitej pre rozvoj spoločnosti vedie k stále väčšej záväznosti pre činnosť našich pracovník, avšak súčasne bude znamenať nesporne zvýšenie zástoja SPS v živote a zvýšenie jej autority. V tej súvislosti pokladáme za potrebné poukázať na niektoré problémy v našom živote, ktorých riešenie by viedlo k zvýšeniu činnosti SPS.

Na prvom mieste pociťuje sa naliehavá potreba zlepšiť štýl práce orgánov tak, aby zodpovedal súčasným a perspektívnym potrebám rozvíjania a uplatňovania psychológie v celom našom živote. V tom zmysle žiada sa dať dôraz na aktívnosť, presnosť a cieľavedomosť vo všetkých orgánoch spoločnosti.

Pomerne v krátkom časovom období boli na Slovensku vytvorené viaceré pracoviská pre základný výskum a ukazujú sa možnosti výstavby ďalších pracovísk aplikovaného výskumu a služieb. Tento postup vyžadoval nemalú húževnatosť. Dnes sa žiada už čím ďalej tým naliehavejšie, aby sa s podobnou húževnatosťou pracovalo aj v orgánoch spoločnosti, aby sa pracovníci neuzatvárali do vlastných pracovísk. V práci treba využívať iniciatívu a námety prichádzajúce z rôznych podujatí, skupín a sekcií. V sekciách a skupinách treba veľký dôraz položiť na rozvíjanie teoretického myslenia a zvyšovania informovanosti o najzávažnejších domácich a zahraničných prácach, ako aj novostiach alebo nových oblastiach bádania. Takéto námety napr. vzniesli v Západoslovenskej skupine.

SPS v mnohom môže pomôcť aj pri oboznamovaní sa s prácou pracovísk, ako aj v určitej koordinácii tejto práce. V minulosti sa osvedčil taký organizátorský prvok v práci, ak sa spájali podujatia jednotlivých pracovísk s prácou sekcie.

Napr. Psychologický ústav FFUK poriadal seminár o profesionálnej orientácii za účasti sekcie psychológie výchovy. Podobné podujatia, pravda, poriadali aj iné pracoviská. Takýto spôsob práce dáva celej činnosti väčší spoločenský dosah a závažnosť.

Spoločnosť môže pomôcť aj pri riešení otázok súvisiacich so vzdelávaním psychológov. Kým v celoštátnom rámci nebude vyriešený problém postgraduálneho štúdia a s tým súvisiaci problém koncepcie štúdia a povolania psychológov - môže spoločnosť pomáhať pri organizovaní monotematických doškolovacích seminárov.

Napokon spoločnosť svojimi organizačnými formami môže pomáhať aj pri riešení štátnych a rezortných úloh. V tom súvisi sa nadväzuje otázka možnosti koordinovania výskumu pracovníkov v teréne s výskumnými pracoviskami a pod.

Toto sú niektoré námety, o ktorých možno diskutovať a po premyslení realizovať. Ide skutočne o to, aby SPS ako orgán Česko-slovenskej psychologickéj spoločnosti nielen dôsledne plnil úlohy, ktoré mu v tom zmysle pripadajú, ale aj iniciatívne pristupoval k rôznym problémom celoštátneho významu.

doc. dr. Pardel

Príprava I. slovenského sjazdu SPS

Sjazd sa uskutoční, ako už bolo predtým oznámené, v apríli 1963. Preto prípravy na sjazd vstúpili do svojej realizačnej fázy. Ubraciame sa na všetkých psychológov na Slovensku, aby nám zaslali záväzné prihlášky na príspevky a krátky obsah v rozsahu pol až jedna klepaná strana. Prosíme predovšetkým tých, ktorí nám poslali predbežné prihlášky, ale v rámci časových možností prijmeme aj ďalšie, dosiaľ neprihlásené príspevky v rozsahu 10 - 12 minút, ak nám bude poslaná záväzná prihláška na adresu: Sekretariát I. slovenského sjazdu SPS /Karol Adamovič/, Psychologická výchovná klinika, Legionárska 10, Bratislava. Formuláre záväzných prihlášok na príspevky rozosielať každému psychologickému pracovníkovi na Slovensku zvlášť.

Sekretariát sjazdu

Zpráva o činnosti sekcie psychológie výchovy

Rozšírený výbor sekcie psychológie výchovy Slovenskej psychologickéj spoločnosti sa v minulom pracovnom období zišiel na dvoch pracovných schôdzkach. Hlavnou úlohou týchto schôdzok bolo pokúsiť sa koordinovať výskumnú prácu v pedagogickej psychológii na Slovensku a zriadiť pracovné skupiny v rámci sekcie.

Zprávu k prieskumu výskumných prác z psychológie výchovy poslala sekcii väčšina požiadaných pracovísk. Zo správ sa ukazujú tieto hlavné oblasti problémov, na ktorých sa toho času pracuje:

Niektoré problémy psychológie učenia ako i psychologických otázok výchovy vzľadom na vekové osobnosti,

nepravidelnosti a poruchy interakcie dieťaťa so sociálnym prostredím,

problematika psychologického rozboru pracovného poriadku dňa v rôznych objektívnych podmienkach,

formovanie osobnosti,

psychologicko - štatistická problematika niektorých metód pedagogickej psychológie.

Vzľadom na potrebu riešiť osobitné problémy, pred ktorými je pedagogická psychológia, rozšírený výbor zriadil v rámci sekcie tieto pracovné skupiny:

1. pre popularizáciu psychologických poznatkov. Táto pracovná skupina pod vedením dr.V.Koválikovej má pôsobiť na zintenzívnenie publikačnej činnosti z oblasti pedagogickej psychológie, navrhnúť cudzojazyčné príručky na preloženie a sledovať najmä zahraničnú literatúru o najaktuálnejších otázkach pedagogickej psychológie,

2. pre vyučovanie psychológie a ďalšie vzdelávanie v nej. Podľa plánu práce, vypracovaného predsedom skupiny doc.dr.J.Kuricom, skupina sa v škol.roku 1962/63 zameriava hlavne na pomoc učiteľom psychológie na pedagogických inštitútoch. Do konca školského roku uskutoční 3-4 pracovné schôdzky na prerokovanie aktuálnych otázok, ako napr. psychologické problémy výchovného poradenstva, morálny profil našej mládeže, možnosti vedecko-výskumnej činnosti na pedagogických inštitútoch v oblasti psychológie a pod.,

3. pracovná skupina psychológie výchovného poradenstva. Skupina pracuje pod vedením dr.J.Košču, ktorý je členom celoštátnej komisie pre výchovné poradenstvo pri Ministerstve školstva.

Sekcia v minulom pracovnom období v spolupráci s inými psychologickými pracoviskami sa zúčastnila na realizovaní širších akcií, ako napr. panelovej diskusie o psychologickom poradenstve v Bratislave a postgraduálneho školenia o vyšetrovacích metódach, ktoré bolo v Bratislave pre pracovníkov klinických a výchovných zariadení.

dr.J. Marko
tajomník sekcie

Zpráva o činnosti zdravotníckej sekcie SPS za rok 1962

Pri súvahe činnosti za rok 1962 možno spomínať 4 úseky, kde sa aktivita členov zdravotníckej sekcie SPS zvlášť uplatňovala:

1. Členovia sekcie mali prednášky a demonštrácie v rámci postgraduálneho školenia psychológov, ktoré poriadala Katedra psychológie spolu s výborom SPS/prednášali dr. Dobrotka, dr. Kondáš C.Sc., dr.Škodová C.Sc. - podrobná zpráva bola uverejnená tak v Bulletin SPS ako aj v Zprávach ČsPS/.

2. Ako samostatná akcia sekcie bolo usporiadané plenárne zasadanie zdravotníckej sekcie SPS spolu s Psychiatrickou spoločnosťou, Sekciou Čs.lek. spol. J.E.Purkyňu dňa 16.3.1962 v Bratislave. Zasadania sa zúčastnili aj psychiatri, pričom celý program bol obsadený psychologickými témami /referovali dr.L. Ličko, dr.O.Kondáš a dr.G. Dobrotka spolu s dr. Fedorom/. Toto spoločné zasadanie s Psychiatrickou spoločnosťou sa ukázalo ako vhodná forma aj pre utužovanie spolupráce so zdravotníckou praxou.

Okrem toho referovali členovia zdravotníckej sekcie na schôdkach Spoločnosti J.E. Purkyňu, poriadaných Psychiatrickou alebo Pediatrickou spoločnosťou a taktiež v rámci samostatných podujatí Oblastných skupín SPS.

Ako ďalšiu činnosť členov sekcie treba spomenúť odborné publikácie v lekárskejších časopisoch, a to menovite v Brat.lek. listoch a Lekárskom obzore.

V roku 1963 sa plánuje jedna schôdza v rámci Západoslovenskej oblastnej skupiny s tematikou klinickej psychológie a pripraviť program na jedno plenárne zasadanie SPS. Taktiež bude spolupracovať pri zabezpečení prednášok na postgraduálne školenie psychológov.

O.K.

Celoštátna porada ekonomických psychológov

V dňoch 29.a 30.novembra 1962 usporiadala Ekonomická sekcia Slovenskej psychologickéj spoločnosti a Čs. psychologickéj spoločnosti celoštátnu poradu v Bratislave. Riešili sa na nej otázky analýzy práce žeriavnika a prediskutovali sa možnosti využitia týchto poznatkov vo výrobnjej praxi, predovšetkým pri konštrukcii kabíny žeriavnika /Bureš, Krivohlavý, Růžička, Štikar, Voborský/.

V druhej časti porady odzneli referáty a diskusné príspevky o výsledkoch výskumu hnutia Brigád socialistickej práce, ktorý robili tak psychológovia, ako aj pracovníci sociálneho výskumu. Závery vyzneli v požiadavke ešte zintenzívniť výskumy v tejto oblasti / Beneš, Katriak, Florek/.

Z referátov, ktoré odzneli v tretej časti porady, treba vyzdvihnúť predovšetkým referát o psychologických otázkach riadiacej práce. Táto doteraz u nás najmenej prepracovaná problematika sa v zmysle stranických uznesení o zvyšovaní urovne riadiacej práce má rozpracovať aj z psychologických hľadísk /Kučera, Stejskal/.

V tejto časti odzneli tiež zprávy o situácii v psychológii v SSSR a v Maďarskej ľudovej republike /Daniel/.

V závere porady si jej účastníci prezreli technické vybavenie Psychologického laboratória SAV.

Zpráva o činnosti Západoslovenskej skupiny SPS za r. 1962

Západoslovenská skupina SPS mala v r. 1962 schôdzky s nasledovnou tematikou:

30.III.1962 sa konala schôdzka, na ktorej odznel referát s.dr.Dany Tollingerovej na tému: Galperinova koncepcia o vzťahu myslenia a činnosti.

26.X.1962 referoval s.M.Stríženec: K diskusii o problémoch VNČ a psychológie.

14.XII.1962 referoval s.dr.prof.A.Jurovský zo svojho výskumu: Výskum kultúrneho rastu našej mládeže, a s.dr.J.Koščo: K situácii psychológie v NDR /zpráva zo študijného pobytu/.

Na schôdzkach sa zúčastňovalo priemerne 20-25 členov skupiny. Po každom referáte bola diskusia. V mesiaci júli sa konala schôdzka, ktorú usporiadali jazykovedci zo SAV na tému: Vývin reči; boli na ňu pozvaní všetci členovia ZS SPS.

M.Bandžejová
tajomníčka skupiny

Zpráva o činnosti Stredoslovenskej oblastnej skupiny.

Stredoslovenská oblastná skupina organizovala tieto podujatia:

1. Dňa 24.I.1962 sa uskutočnila pracovná schôdzka s týmto programom:

a/ Miesto hudobnej psychológie v psychologických vedách - dr.Ľ. Jamuška.

b/ Fyziologické základy psychológie -I. Žucha, prom.lekár.

c/ Zpráva o postgraduálnom školení psychológov v Bratislave - dr.L.Košč.

2. Dňa 6.VII.1962 uskutočnila oblastná skupina v spolupráci s Ústavom pre ďalšie vzdelávanie učiteľov a výchovných pracovníkov na Vrútkach inštruktáž " O metódach práce v psychológii".

Program:

a/ Úvodný referát o metódach v psychológii - I.Šípoš;

b/ Použitie štatistických metód v psychológii -L.Piatka;

c/ Psychológia osobnosti - H.Florek;

d/ Psychológia dieťaťa predškolského veku - dr.M.Faltin.

3. Dňa 5.IX.1962 sa uskutočnila schôdzka oblastnej skupiny. Program:

- a/ Fajčenie ako príčina krádeží u učňov -dr.Ľ.Januška;
- b/ Kvalitatívna analýza Kohsovoho testu II.; Kohsov test u ľahkých detských encefalopatií - dr.L. Košč;
- c/ Referát o posledných číslach časopisov:
Voprosy psychológie - I. Šípoš
Psychológia vychowawcza - dr.L.Košč

4. Na deň 16.XI.1962 zvolali pracovnú schôdzku oblastnej skupiny s týmto programom:

- a/ Úlohy a problémy inžinierskej psychológie -J.Senka, prom.psychológ;
- b/ Postoj k práci u problematických učňov -dr.Ľ.Januška.
- c/ Referát o dvoch sjazdoch s problematikou sociálne narušenej mládeže v zahraničí /podľa literárnych údajov/-dr.L.Košč.

dr.L. Košč
predseda skupiny

Zpráva Východoslovenskej oblastnej skupiny SPS

V roku 1962 sa uskutočnilo 6 pracovných zasadnutí. Odznalo na nich celkom 16 referátov, z ktorých 3 boli vlastné experimentálne práce, 4 referáty zo sjazdov, 2 z pracoviska a 7 referátov z literatúry. Pracovné zasadnutia mali predovšetkým charakter postgraduálnych školení.

Vlastné výskumné práce.Dr.K.Hornáková - Škretová referovala o psychologických faktoroch pri astme bronchiale u detí. Podala výsledky vlastných pozorovaní a psychoterapeutických efektov u astma bronchiale.

Dr. Š. Bednárík referoval o ďalších výsledkoch chlorpromazinového interviu. Princíp metódy spočíva v infúznom aplikovaní chlorpromazínu za súčasného psychoterapeutického ovplyvnenia. Touto kombináciou chlorpromazínu a psychoterapie zaznamenali terapeutické efekty aj u ťažších foriem neuróz, ktoré boli na doterajšiu liečbu refrakterné.

Dr. J. Hvozdík sa zaoberal problémami vzťahu žiaka k učebnému procesu. Na základe vlastného výskumu poukazuje na celý rad príčin, ktoré sa zúčastňujú na vytvorení zlého postoja žiaka k učebnému procesu.

Druhá skupinu prednášok, ktoré odzneli na pracovných zasadnutiach OS, tvorili referáty so zjazdov, vedeckých konferencií, školení a študijných ciest. Dr. F. Olejár referoval o priebehu I. psychologického sjazdu, dr. A. Stančák o Medziodborovej konferencii v Jeseníkoch, dr. J. Hvozdík o seminárnom školení so zameraním na diagnostické metódy. Dr. K. Hornáková - Škretová referovala o psychológii v NDR, o jednotlivých pracoviskách, ktoré mala možnosť navštíviť za svojho pobytu v NDR. Veľkou vymoženostou nemeckých psychológov je, že aj v prevádzkových zariadeniach má psychológ laboranta, na ktorého môže presunúť časť mechanickej práce. Tieto skúsenosti by sme mali využiť aj v našich, najmä zdravotníckych, zariadeniach.

Dr. Krákorník predniesol aj v zastúpení dr. Ondrejku 2 prednášky o náplni práce psychológa v ČSD a skúsenostiach s niektorými diagnostickými pomôckami.

Najviac referátov odznelo tzv. súborných, čerpaných z literatúry, v ktorých sa autori usilovali podať ucelený prehľad o tejto ktorej problematike. Dr. Böör prednášal na tému Vývoj správania sa dieťaťa, dr. Bednárik o rozpätí porúch osobnosti u neuróz a psychóz, Dr. Stančák sa zaoberal metodologickými problémami objektívneho prístupu pri výskume osobnosti. Poukázal na praktickú aplikáciu metód založených na pozorovaní skúšanej osoby, na skupinu vyšetrovacích projekčných metodík, konfrontoval rozdielne názory na tieto metódy a nakoniec podal rozbor dotazníkových metód a ich praktické využitie pri výskume. Presadzoval požiadavku komplexného metodického prístupu pri výskume osobnosti. Ostatné referáty mali informatívny a recenzný charakter.

Tak ako v predošlých rokoch aj v tomto členovia OS boli plne zapojení do popularizačnej a osvetovej činnosti v rámci Spoločnosti pre šírenie politických a vedeckých poznatkov. Za najväčšie podujatie v r. 1962 sa považuje 3-dňový seminár pre osvetových lekárov, školských inšpektorov a osvetové pracovníčky košickej a bansko-bystrickej oblasti na tému Výchova zdravia mládeže. Na seminári prednášal dr. J. Hvozdík: Psychologické problémy dospievania, dr. Stančák: Psychologické problémy pri voľbe povolania a J. Zaic:

vplyv spoločnosti na utváranie osobnosti dospelujúcej mládeže.
Členská základňa sa oproti predošlému roku nezmenila.

Dr.A. Stančák
predseda skupiny

Pracovné sústreďenie riešiteľov štátneho plánu

/Liblice 3.-7. XII./

Na porade, ktorá bola venovaná problematike učenia, sa zúčastnili psychológovia, pedagógovia, lekári, fyziológovia a kybernetici. Hlavnými otázkami, ktoré sa tu riešili, boli problémy zvyšovania efektívnosti učenia a problematika metodických prístupov riešenia otázok učenia.

V úvodnom referáte rozobral prof.Linhart problémy učenia a sprostredkovaných procesov. Učenie definoval ako formu sprostredkovanej činnosti, pri ktorej jedinec mení správanie a psychologické vlastnosti pod vplyvom a v závislosti na vonkajších podnetoch a pod vplyvom výsledkov svojej reakcie. Učenie chápe široko, ako široké reaktívne sústavy, v dôsledku tvorenia ktorých jedinec nadobúda novú adaptáciu na život a uspošobenie svojho aparátu. O špecifickom učení človeka nehovoril.

V ďalšom teoretickom referáte hovoril fyziológ J.Bureš o podmienkach dlhodobej pamäti, o dvoch fázach pamätných stôp: funkčnej a štrukturálnej a rozobral konsolidačný proces.

H.Pešinová hovorila o otázkach jazyka a učenia. Rozobrala ich z troch aspektov - z historicko-spoločenského, z hľadiska učenia a vyučovania a z aspektu rozvoja myslenia dieťaťa.

Druhá časť konferencie bola venovaná kybernetickým otázkam, kde vystúpili predovšetkým pracovníci z oblasti techniky. J.Klír definoval kybernetiku ako vedu, ktorá sa zaoberá štúdiom správania alebo štruktúr podmienujúcich tieto správania u akýchkoľvek ohraničených systémov /t.j. súborov časopriestorových veličín chápaných ako celok/, pričom správanie je chápané ako závislosť medzi informačným obsahom stimulov a informačným obsahom reakcií.

V. Polikán demonštroval problém učenia na kybernetickom modeli puđu sebezáchovy a odvahy. H. Valach poukázal na to, čo rozumieme pod modelom, kde má uplatnenie, ako učiace sa systémy vytvárajú model, ktorý si zdokonaľujú a učia sa ho uplatňovať. V ďalších referátoch sa rozobrali jednotlivé kybernetické problémy učenia/M. Taušová: Samoregulácia a logické obvody, J. Hlavsa: Grafické modely poznania a učenia, V. Břicháček: Matematické modely učenia, V. Drozen: Učenie a problém sémantickej informácie/. V diskusii sa zhodnotil význam spolupráce medzi psychológmi a kybernetikmi, poukázalo sa na pomoc, ktorú nám poskytuje kybernetika, no aj na povinnosť kybernetikov budovať na poznatkoch, ktoré už psychológia má.

V ďalšej časti konferencie venovali autori referátov pozornosť programovanému učeniu. D. Tollingerová rozobrala otázku programovaného učenia všeobecne. V ostatných referátoch hovorili súdruhovia Kněžů, Kulič a Nováková o overení niektorých princípov programovania a ich preskúšani v praxi.

Autori ďalších príspevkov poukazovali na problémy vedeckého riadenia učenia /prof. Jurovský: Psychologické aspekty klasifikácie v škole, J. Štefanovič: Psychologické poznámky k osvojovaniu pravopisných zručností, J. Valuš: Príčiny zaostávania žiakov/.

V poslednej časti konferencie referovali účastníci o výskumných metodikách učenia a psychickej ontogenéze. Teoreticky rozobral niektoré metodologické problémy súčasnej vývinovej psychológie M. Michalička. Referujúci sa potom zaoberali jednotlivými špeciálnymi metodikami, ktoré objasňujú problémy učenia, a to problémy ukazovateľov diskriminačného učenia v laboratórnych podmienkach / M. Soudková/, aktuálnosť psychologického bádania v oblasti ostrosti zraku /I. Šípoš/, výskum myšlienkovvej klasifikácie u detí školského veku/ J. Exner/, usmerňovanie hladiny vzrušivosti CNS a jej vplyv na efektívnosť učenia u kojencov /J. Koch/, podiel osobnostných a sociálnych činiteľov na riešení úloh /Z. Kotásková/ a pod.

Na konferencii sa vyjasnili mnohé otázky učenia. Vcelku odznelo 28 referátov, po jednotlivých tematických celkoch boli bohaté diskusie, v ktorých sa objasnili nové prostriedky a techniky, ktorými sa stane učenie ekonomickejšie, jednoduchšie a ľahšie

O. Halmiová prom. psych.

ČSAV Psych. lab. SAV

Zpráva o kybernetickej konferencii

Kybernetická komisia ČSAV usporiadala v Prahe v dňoch 19.- 21.XI 1962 konferenciu o kybernetike. Zúčastnilo sa jej 150-200 vedeckých pracovníkov z rôznych odborov. Bolo prednesených 57 referátov a diskusných príspevkov z oblasti matematiky, techniky, biológie, lekárstva, psychológie, jazykovedy, ekonómie a pod.

Prvý deň bol venovaný problémom matematiky, techniky a logiky.

Teóriou automatov sa zaoberali príspevky J. Bečvařa a K. Čulíka. K otázkam logiky, logických sietí a logických obvodov prehovorili M. Mleziva, J. Metelka, O. Zich a J. Klír a A. Svoboda. Technické prostriedky kybernetiky /samočinné počítače- samoorganizujúce sa systémy /rozoberal M. Valach. Základný referát o teórii informácie, ktorý vyvolal veľkú pozornosť, predniesli J. Nedoma a A. Perez. Rozoberali najmä problémy diskkrétnej a spojitkej informácie, ako aj problémy rozhodovacích funkcií. Ďalší autori opísali modely samoorganizujúcej sa sústavy, nervovej bunky, uplatnenie teórie grafov, modelovanie pomocou metódy Monte - Carlo. A. Jašek naznačil použitie kybernetiky vo vojenstve /teória strategických hier/.

Druhý deň bol venovaný biológii, medicíne, psychológii, sociológii. Základný referát o problémoch kybernetiky v biológických vedách predniesol Z. Wunsch. Zdôraznil potrebu prostriedkov na zjednotenie množstva biologických faktov. Pokiaľ ide o aplikáciu, je možná ako na vlastné problémy biológie, tak aj na spracovanie údajov. Dôležité je stanoviť obecné zákonitosti systémových vzťahov v živých organizmoch. J. Koštíř hovoril o problémoch biochémie a biofyziky /skúmanie živých procesov na molekulárnej úrovni - zmeny obsahu aktivity enzýmov/. Použitie kybernetiky v diagnostike a zdravotníctve osvetlil K. Šilink /strojová diagnostika, rôzne mechanické pomôcky, pravdepodobnosť diagnóz atď./ . Ďalšie príspevky sa dotýkali niektorých úzkych problémov /regulácia krvného tlaku, rádiobiológia, analýza neurónov, dynamika regulačných fyziologických systémov /. J. Hrbek podrobne opísal svoju koncepciu neurokybernetiky. Integráciu nervových procesov vidí v propioceptívnom okruhu kôry. Opísal tiež princíp pamäti. V diskusii k jeho príspevku sa zdôrazňovalo, že na vysvetlenie vyše uvedených procesov sú potrebné zložitejšie prostriedky, ako je matematická logika.

Základným problémom využitia kybernetiky v psychológii bol venovaný príspevok s.M. Stríženca C.Sc. Poukázal najmä na potrebu včleniť do matematického pojmu informácie psychologické premenné, ktoré majú závažnú úlohu pri ľudskej komunikácii. J. Krivohlavý hovoril o otázkach bezpečnosti práce /kapacita kanála operátora v dispečingu a cestnej doprave /. V.Doležal a F. Knobloch opisovali model malej spoločenskej skupiny, ako aj rôzne možné interakcie v interpersonálnom poli. J.Hlavsa opísal využitie teórie hier pri výskume učenia /experiment s rôznymi stratégiami pri hre s 13 - ročnými chlapcami/. J.Linhart rozoberal zvyšovanie duševnej výkonnosti človeka a otázky spätnej väzby, pričom na výsledkoch vlastného experimentu ukázal, že význam spätnej väzby s vekom stúpa /do 11.roku/. Pojmu sémantická informácia sa venoval V.Drozen. Podľa neho sémantický obsah zprávy je funkciou časového priebehu a stupňa organizovanosti. Ďalšie príspevky sa zaoberali otázkami EKG a EEG / zúženie frekvenčného pásma, určenie informačnej kapacity zvodu/, fylogénzy, diagnostikovania maturácie. V diskusii sa rozoberali otázky sémantickej informácie a zdôraznilo sa, že výhodnejším pojmom sú rozhodovacie funkcie.

Tretí deň bol venovaný jazykovede a ekonómii. F.Segall referoval o využití samočinných počítačov v lingvistike, čo vedie k vyššej teoretickej úrovni, exaktnosti a úspornosti opisu lingvistických javov. K.Čulík hovoril o teórii jazykov, najmä o transformačnej gramatike. Ďalšie príspevky sa týkali otázok automatického prekladania, entropie jazyka, kódovania terminológie, ako i morfoematickej štruktúry slovenčiny /J.Lorecký/. O kybernetike v súvislosti s ekonómiou hovorili viacerí referenti / modely štruktúry vzťahov v národnom hospodárstve, prenos ekonomickej informácie, optimalizačné kritériá. L.Tondl referoval o niektorých metodologických otázkach kybernetiky. / Hranice aplikácie kybernetiky, rozhodovacie funkcie, neznalosť procesov myslenia u človeka - zdokonalenie objektívnych kritérií správania človeka. Doterajšie poznatky špeciálnych vied nesmú byť zanedbávané. / Záverom sa k diskusii prihlásil A.Kolman / neoprávnené rozširovanie kybernetiky, nesprávne názory Kolmogorova, riešiť otázky praxe, zjednotiť kybernetický výskum u nás/.

Podrobnejšia zpráva o konferencii bude pravdepodobne
uverejnená v časopise Otázky marxistickej filozofie.

C.Sc. M. Stríženec
ČSAV, Psych.laboratórium SAV

Zpráva z Čs.lekárského kongresu s medzinárodnou účasťou
konaného dňa 12.-17.XI.1962
v Prahe

Kongres bol poriadaný Čs.lekárskou spoločnosťou J.A. Purkyně z príležitosti osláv 100.výročia založenia " Spolku českých lékařů a " Časopisu lékařů českých". Na kongrese bolo z ČSSR asi 1200 účastníkov a zo zahraničia asi 700.

Kongres bol rozčlenený tematicky do 22 sekcií, ktorých činnosť prebiehalav tzv. vedeckých sympóziách, konaných na 15 rôznych miestach súčasne. Okrem vedeckých sympózií prebiehaliplenárne zasadania, na ktorých odzneli referáty zamerané na teoreticko- metodologické otázky rôznych medicínskych disciplín a lekárskej vedy vôbec. Na vedeckých sympóziách boli prednesené referáty o konkrétnych experimentálnych výskumoch z najrôznejších oblastí medicíny a hraničných disciplín /viď program Kongresu/. Z hľadiska zamerania našej vedecko-výskumnej práce v oblasti experimentálnej psychológie zúčastnili sme sa troch vedeckých sympózií v sekcii fyziologickej a sekcii pre štúdium vyššej nervovej činnosti. Táto sekcia mala dve sympóziá, z ktorých jedno bolo zamerané na experimentálny výskum VNČ zvierat a druhé na experimentálny výskum VNČ človeka. V tomto druhom sympóziu odzneli referáty aj účastníkov Psychologického laboratória SAV /Kováč, Uherík/.

Referáty jedného zo sympózií fyziologickej sekcie boli zamerané na základné otázky fyziológie CNS, menovite na kortiko - subkortikonálne vzťahy. Referát J.Bureša /Praha/ a J.Zachara/Bratislava/ zaoberal sa mechanizmom šírenia kôrovej depresie. Diskusia k tomuto referátu poukázala na niektoré diskutabilné závery autorov, ktoré z zľadiska výsledkov iných prác možno považovať za hypotetické. Rovnako v referáte T. Weissa /Praha/ a O.Buresovej /Praha/ na tému Kôrové vplyvy na činnosť podkôrových štruktúr

neboli prednesené jednoznačné údaje, o ktoré by bolo možné oprieť sa v ďalšom výskume. Zavery J.Hrubka a spol. z výskumu evokovaných potenciálov v kórovom poli proprioceptívneho analyzátora boli prijaté s pochybnosťami a kritizované zvlášť zahraničnými účastníkmi zo Sovietskeho sväzu a Francúzska.

Na sympóziu o experimentálnom výskume VNČ zvierat odznelo 14 referátov, z toho 6 od zahraničných autorov. Referáty sa zaoberali problematikou úzko špecializovanou na nepodmieneno i podmieneno-reflexnú činnosť zvierat sledovanú v rôznych efektorových systémoch. Mnohé z referátov znamenali metodické prínosy, avšak výsledky všetkých referátov postrádali možnosti širšieho zovšeobecnenia a príp. aplikácie na VNČ človeka.

V sympóziu o experimentálnom výskume VNČ človeka boli prednesené referáty D.A.Birjukova /SSSR/: Vyznam funkčného stavu vyšších oblastí CNS v podmieneno-reflexnej regulácii vegetatívnych funkcií a tiež J.D.Blocka /USA/: Relatívny význam zmeny alebo zosiahnutej úrovne vo vegetatívnych odpovediach.

Vo všeobecnosti kongres bol mohutnou manifestáciou úspechov a pokroku lekárskej vedy v Československu, dal účastníkom možnosť informácie o súčasnom stave poznatkov takmer vo všetkých medicínskych disciplinách a sprostredkoval spoluprácu vedecko-výskumných pracovísk v ČSSR s pracoviskami v zahraničí.

Pre podrobnejšiu informáciu pozri publikáciu Súhrny referátov kongresu a program kongresu, ktoré sú uložené v knižnici Psychologického laboratória SAV.

C.Sc.A.Uherík
ČSAV, Psych.laboratórium SAV

Celoštátny seminár "O výskume súvislosti medzi
poškodením mozgu psychickými prejavmi" / z prí-
ležitosti 70.nar.prof.akad. Chmelařa / Brno

1.XII.1962

Tohto monotematického seminára sa zúčastnilo nad očakávanie veľa psychológov, neurológov a psychiatrov z celej republiky, najmä v prvý deň /vyše 100 účastníkov/. Pomerne v krátkom čase odznelo 19 referátov, doplnovaných premietaním obrázkov, grafov, diagramov a pod. /ani jeden referát zo Slovenska/. Diskusie k referátom boli prevažne živé a hodnotné.

Úvodné slovo bolo venované 70.nar.prof.akad.Chmelařa /doc.Koneřný/. Prof.Chmelař povedal potom niekoľko slov o reálnych perspektívach rozvoja psychológie v najbližšom čase.

Prvý referát mal prof.Pitha na tému "Novšie názory na organizáciu mozgových funkcií". Zaoberal sa fyziológiou neurónu a jeho vysokou špecializovanosťou, zmienil sa o funkcii retikulárnej formácie a spomenul niektoré údaje z klinického pozorovania mozgových funkcií.

J.Madlafousek demonštroval autostimulačné pokusy na kryšákach, ktoré prevádzajú vo Vyskumnom ústave psychiatrickom v Prahe.

K otázke zmien emocionality a motivácie po stereotaktických operáciách referovali Freund, Kolařsky, Vladyka. Ako metódu použili anamnestický rozhovor. V svojom výskume uprednostňovali intraindividuálne rozdiely pred interindividuálnymi.

Pelikán-Stránska predniesli referát na tému "K metodike vyšetrovania porúch zložitejších foriem správania u organických mozgových lézií". Ako zložitú formu si zvolili na výskum afáziu. Išlo im jednak o optimálne zachytenie obrazu lézii a jednak o ich kvantitatívne zachytenie.

Koreláciou medzi EEG a psychickými zmenami vo vnútrolebečnom poranení sa zaoberali Musil a Janík. Zistili, že väčšinou nálezy EEG sú zhodné s psychickými nálezmi.

Janík referoval ďalej o niektorých skúsenostiach vyšetrovania pacientov po vnútrolebečnom poranení.

Referát Švancaru sa týkal psychologických nálezov u detí pri výskytých expenzívnych procesov mozgu. Vyzdvihol výhodu spojenia fyziologických metód s klinickým testovaním.

Strnad - Konečná mali referát na tému "Výsledky encefalografického a psychologického vyšetrenia u dyskalkulií v detstvom veku". Pozorovali dve skupiny detí s dyskalkuliou. Podľa toho, či s dyskalkuliou boli spojené aj iné patické rysy alebo nie, boli pozorované aj zmeny v EEG.

"Psychické zmeny pri subakútnej encephalitíde" boli námetom referátu Veselej, Augustu, Cabicara, Tichého a Svobodovej. Bol to v podstate rozbor anamnézy jedného prípadu.

Druhý deň seminára otvoril Z. Matějček svojím referátom "Sledovanie duševného vývinu u detí po parainfekčných encephalitídach".

Potom predniesol svoj referát Jirásek: "Použitie testu "číselný štvorec" pri diagnostike ľahkých detských encephalopatií".

"Poznámky k meraniu deteriorácie u dospievajúcich" mal Dolejší. Používal škálu Wechsler- Bellvue a pokúšal sa nájsť súvis deteriorácie s organickým podkladom.

Ďalší referát Bondyho mal názov "Zmeny v dynamike zrakového vnemu súvisiace so stárnutím". Hlavnú pozornosť venoval vnímaniu figúry a pozadia.

"K diagnostike neurastenického syndromu pri arterioskleróze" /pokus o zisťovanie intelektového deficitu u incipientnej art. cerebri/" - referoval dr. Kaňka. Rôznymi metódami zistil určité rozdiely vo výkone neurastenikov a arteriosklerotikov, a to vzľadom aj na ich praemorbidnú osobnosť.

Diamant-Rudlová vypracovali referát na tému "Sledovanie účinku vasolastínu u chorých s organickou deterioráciou psychologickými metódami. Predposledným referátom bol Chalupov "Nové poznatky zo sledovania psychických zmien u priemyslových intoxikácií". Statické poruchy pohybu ruky, tremor, uviedol o. i. ako citlivý ukazovateľ. U skúmaných osôb previedol skúšky pamäti a znovupoznania.

Ako posledný referoval Krivohlavý "Metodika vyšetrovania kapacity motoriky ovplyvnenej zranením hlavy pri pracovných úrazoch".

Jeho výklad bol veľmi inštruktívny, no pre väčšinu poslucháčov vzdialený. Zmienil sa medzi iným o dotingu o zamerovacích pohyboch, ktoré si vyžadujú aspoň takú pozornosť ako voľné.

Na záver prehovorili dr. Kolaríková, prof. Chmelař a prof. Pitha. Všetci kladne zhodnotili priebeh a úroveň seminára a vyzdvihli hlavne dobré a potrebné vzťahy medzi prácou neurológov, ktoré sa prejavili na seminári a na ktorých treba aj v budúcnosti stavať.

prom. psych. A. Rišková

ČSAV, Psych. laboratórium SAV

Z činnosti ČSAV Psychologického laboratória SAV

V uplynulom roku 1962 sa uskutočnili tri zahraničné cesty: dr. J. Daniel C.Sc. v dňoch 11.VI. - 2.VII. 1962 navštívil pracoviská psychológie a fyziológie práce v SSSR /Psychologický ústav AFV - RSFSR, Laboratórium typov VNČ, sektor psychológie pri Filozofickom ústave AV - SSSR, Psychologický ústav v Kijeve/. Vďaka správny teoretickým východiskám, veľmi dobrému materiálo-technickému vybaveniu pracovísk a spätosti s praxou, patrí psychológia práce v SSSR medzi uznávané disciplíny. Zameriava sa najmä na otázky inžinierskej psychológie a využíva poznatky teórie informácie.

C.Sc. Dornič v dňoch 28.VI. - 12.VII. 1962 študoval problematiku psychológie práce v Maďarsku /Ústav psychológie, Skúšobná stanica pre železničnú a automobilovú dopravu, psychologické pracoviská v závodoch. Metodický ústav pri Ministerstve práce/. Tempo rozvoja maďarskej aplikovanej psychológie je veľmi rýchle /doprava, priemysel, poľnohospodárstvo/ a sú tam i lepšie publikačné možnosti ako u nás.

Dr. D. Kováč C.Sc. v dňoch 2.X. - 23. X. 1962 skúmal otázky psychológie vnímania a psychofyziológie v SSSR /Ústav VNČ a neurofyziológie, Ústav psychológie, Katedra psychológie, Fyziologický ústav I.P. Pavlova, Katedra biofyziky/.

Pre sovietsku psychológiu je charakteristický rýchly kádrový a materiálno-technický rozvoj pracovísk. Na úseku vnímania a psychofyziológie čo do metodického prístupu niet podstatného rozdielu medzi psychologickými a fyziologickými pracoviskami.

Začína sa realizovať komplexný prístup k daným problémom, využívajú sa poznatky kybernetiky a prenikajú matematicko-štatistické metódy / aktorová analýza/.

Koncom roku 1962 boli ukončené na pracovisku štyri výskumné úlohy. Ich oponentské pokračovanie sa uskutočnilo na zasadnutiach Ústavnej rady PL./ Oponenti dr. V. Maňák, dr. J. Ruttkay - Nedecký, prom. psych. J. Ondrejka/. C.Sc. Uherík A. v záverečnej správe: "Výskum mechanizmov procesu vnímania vegetatívnymi metodikami sa zamerá najmä na analýzu kožnogalvanickej reaktivity. Výsledky výskumu potvrdili existenciu relatívne konzistentnej schémy intraindividuálnej reaktivity, čo má značný význam pre využívanie elektrokožného javu pri výskume vplyvu rozličných podmienok prostredia aj v intraindividuálnych reláciách.

Záverečná správa I. Šípoša "Návrh metodiky na zisťovanie ostrosti zraku" naväzuje na teoretickú štúdiu "K problému zrakovej ostrosti a metód jej merania" /bude uverejnená v Psych. štúdiách/. Autorom vyvinutý optotyp umožňuje citlivejšie diagnostikovať ostrosť zraku/ ide o modifikáciu Landoltovho prstenca/.

C.Sc. M. Stráženec v správe o výskume optimálneho usporiadania signalizačných prvkov podal prehľad o doterajších výskumoch v tejto oblasti a popísal výsledky experimentálneho zisťovania vplyvu niektorých charakteristík podnetového poľa na výkon operátora.

C.Sc. Dornič v správe o výskume optimálnych podmienok vzhľadovej kontroly výrobkov na základe laboratórneho a terénneho prieskumu podal cenné návrhy na úpravu pracovného prostredia, zlepšenie výberu a výcviku, organizovania prestávok, odstránenie vplyvu monotónnosti. Sústredil sa najmä na psychologickú analýzu vzhľado-

voj kontroly valivých a elektrokeramických teliosok, ktoré predstávajú typické prípady hromadnej vzhľadovej kontroly, obsahujúcej najmä viac psychologických problémov.

Bratislavská štandardizácia skúšky R A V E N P M

Roku 1960 - 61 vypracovali pracovníci Psychologickej výchovnej kliniky v Bratislave štandardizáciu psychologickej skúšky RAVEN P M na bratislavskej populácii 3070 detí vo veku od 9 do 17 rokov oboch pohlaví / rozdiely medzi oboma pohlaviami boli nevýznamné/. Uvedená štandardizácia sa vo viacerých aspektoch odlišuje od doteraz používaných zahraničných noriem /napr. nižšie hodnoty skóre v nízkych percentiloch a vyššie hodnoty skóre vo vyšších percentiloch/. Keďže je to prvá štandardizácia u nás, môže slúžiť na zodpovednejšie posúdenie detí / upozorňujeme však na jej obmedzenosť na populáciu veľkomesta/. Podrobný rozbor výsledkov získaných pri štandardizácii skúšky, ako aj závislosť výsledkov od sociálne ekonomických a kultúrnych ukazovateľov prostredia dieťaťa budú uverejnené v odbornej tlači.

Predbežne uvádzame nasledujúce normy získané bratislavskou štandardizáciou.

%	v e k v r o k o c h									stupeň
	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
100	52	52	58	58	58	58	58	60	60	I
95	42	44	48	50	52	53	55	55	57	
90	38	41	45	48	51	51	53	54	56	II
80	33	38	42	45	49	50	51	52	54	
75	30	36	41	44	48	49	50	51	53	
70	28	34	39	44	47	48	49	51	53	III
60	23	31	37	42	46	46	47	49	51	
50	19	27	34	40	44	45	45	48	50	
40	16	23	31	37	42	42	44	46	49	
30	14	18	26	33	39	39	41	44	47	
25	13	17	22	31	37	38	40	43	46	IV
20	12	15	19	28	35	36	38	41	45	
10	10	12	14	18	28	28	29	36	41	
5	9	10	12	13	15	19	23	28	37	V
N =	293	315	363	309	344	326	299	321	340	= 3070
/ 9-roční =	8,7-9,6;	10-roční =	9,7-10,6	atď						

PhDr. Bažány

Návštevy zahraničných hostí na Psychologickej
výchovnej klinike v roku 1962 v Bratislave

Meixner Ildiko, Budapest, Iskolaszakorvosi rendelő,

Geodakjan Irina, Jerevan, Psychologické laboratórium pedagogického
institútu,

Wackne J., M.Luther Universität, Halle /Saale, Lehrstuhl für
Sozialhygiene,

Gábor Donáthová, Budapest, Gyermek - lélektani Intézet,

Bannesová M.L., M.Luther Universität, Halle /Saale, Kinder klinik,

Mare Valerin, Katedra psychológie- defektológie, Kluž, Rumunsko,

Walshe P., Campbell W., Lynsh R., University of Dublin,

O.Cónor, Cambridg University

Hlavný záujem prejavovali o riešenie problematiky a kon-
cepcie práce našej kliniky.

Obhajoby kandidátskych prác a docentúry z psychológie

14.júna 1962 sa konala obhajoba kandidátskej práce
dr.Ondreja Kondáša " Podiel učenia v psychológii". Oponentmi boli:
prof.V.Chmelař a prof.Z. Klimo. Vedeckou radou FFUK bola menované-
mu navrhnutá hodnosť kandidáta psychologických vied.

Obhajoba kandidátskej práce dr.Jozefa Štefanoviča sa
konala 5.júna 1962 na tému " Problémy osvojovania si pravopisných
spôsobilostí a návykov". Oponenti: prof.J. Linhart a prof.dr. E.
Paulíny. Vedecká rada FFUK navrhla menovanému hodnosť kandidáta
psychologických vied.

Dr.Martin Jurčo obhajoval kandidátsku prácu " Poznanie
a jeho osobitosti u dieťaťa" 24.októbra 1962. Oponentmi boli:
akad.V. Chmelař, doc.J. Kotoč a doc.T.Pardel. Na základe jedno-
hlasného vyjadrenia Vedeckej rady FFUK bola menovanému navrhnutá
hodnosť kandidáta psychologických vied.

13.júna 1962 sa habilitoval na docenta dr.František
Budaš prácou na tému "Psychológia umeleckého tvorenia výtvarného,
slovesného a hudobného.Oponentmi boli prof.J. Linhart,M.Tomčík a
J.Kostka.

Prípravili dr.O.Blaškovič, M. Popperová - február 1963

OD-5/ T-172/63